

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

טרנספורמציה של קונפליקט: בין תיאוריה ומעשה - 54750

תאריך עדכון אחרון 06-03-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חקר סכסוכים, ניהולם ויישובם

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2025

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר מיה כהנוב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Maya.kahanoff@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב' עפ"י תאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס עוסק בהתמרה (טרנספורמציה) של קונפליקטים חברתיים ממושכים המערבים סוגיות של זהות ושייכות.

בחלקו הראשון נציג פרספקטיבות תיאורטיות של טרנספורמציה של קונפליקט ובניית שלום. בחלקו השני נתמקד בפרקטיקות שונות של יצירת תהליכי שינוי. הסטודנטים יכירו אסטרטגיות כמו: ניהול דיאלוג בין קבוצות בקונפליקט, חינוך לשלום, עדות ומחאה, ושחקנים מרכזיים הפועלים לקידום טרנספורמציה בחברה הישראלית (כמו: אנשי חינוך, פעילים חברתיים, אנשי דת, ארגוני נשים). במהלך הקורס ייחשפו הסטודנטים לפעילויות שונות שארגוני החברה האזרחית מקיימים במטרה לקדם טרנספורמציה של קונפליקטים בתחומים שונים. בתוך כך נבחן את האפשרויות והאתגרים העומדים בפני מאמצי התמרה של מציאות קונפליקטואלית בממדים השונים – תודעתיים, התנהגותיים ומבניים.

מטרות הקורס:

לחשוף את הסטודנטים לגישת הטרנספורמציה של קונפליקטים (בשונה מניהול קונפליקטים או פתרון קונפליקטים);

להציג להם אפשרויות שונות של תרגום מעשי של גישות תיאורטיות. בתוך כך, לפתח יכולת ביקורתית להעריך אסטרטגיות התערבות שונות שמפעילים ארגונים בקונפליקטים הקיימים בין קבוצות שונות בחברה הישראלית

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמידים יכירו אסטרטגיות התערבות שונות לקידום טרנספורמציה של קונפליקט הנגזרות מגישות תיאורטיות שונות; יכירו ארגונים שונים הפועלים בשטח, תוך פיתוח יכולת ביקורתית להעריך את ההתערבויות השונות; לזהות את תיאוריות השינוי שבבסיסן; ולהעריך את היתרונות והמגבלות שלהן בהתייחס לקונפליקט הספציפי שבו הם מבקשים להתערב (ולקונטקסט החברתי-פוליטי).

דרישות נוכחות (%) :

80% נוכחות בשיעורים

שיטת ההוראה בקורס: הקורס משלב לימוד תיאורטי והתנסותי, מפגש עם מרצים אורחים ופעילים חברתיים, ובמידת האפשר גם סיור לימודי בשטח.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- 1-2-3 שיעור מבוא לטרנספורמציה של קונפליקט ובניית שלום.
- 4 שיעור. החברה האזרחית ותהליכי בניית שלום.
- 5 שיעור. היבטים פסיכולוגיים של סכסוך מתמשך.
- 6 שיעור. טראומה קולקטיבית בסכסוכים מתמשכים.

- שיעור 7-8. מתן עדות כאסטרטגיה לשינוי אישי וחברתי.
שיעור 9. השערת המגע וקידום יחסים בין קבוצות.
שיעור 10-11. אסטרטגיות של דיאלוג וטרנספורמציה של זהות/ יחסים.
שיעור 12. אסטרטגיות של סינגור, קידום שוויון וזכויות או:
לימוד משותף/ בתי"ס מעורבים.
שבוע 13-14. הצגות סטודנטים וסיכום.

חומר חובה לקריאה:

שיעור 1-2-3

Ramsbotham, O., Woodhouse, T. & Miall, H. (2005). *Contemporary Conflict Resolution*, Cambridge: Polity Press: ("Introduction to Conflict Resolution: Concepts - pp. 3-31)

Lederach, J. P. (2003) "Conflict Transformation", *Beyond intractability*. Eds. G. Burgess & H. Burgess, Conflict Information Consortium, university of Colorado, Boulder. <http://www.beyondintractability.org/bi-essay/transformatio>

Galtung, J (2006) "Peace by peaceful conflict Transformation - The Transcend approach", *Handbook of Peace and Conflict Studies*, ch.2.

שיעור 4.

מרושק-קלארמן וסאבר ראבי (2005) "החברה האזרחית", בתוך: אין דמוקרטיה אחת, אדם, המדרשה לדמוקרטיה ולשלום על שם אמיל גרינצוויג, עמ' 427-452

Gawerc, M. I. (2006) "Peace-Building: Theoretical and Concrete Perspectives", *Peace & Change*, Vol.31, No.4 October 435-478

שיעור 5.

נדלר, א (2000) קונפליקט בינקבוצתי והפחתתו: פרספקטיבה של הפסיכולוגיה החברתית", בתוך: ר. חלבי (עורך) דיאלוג בין זהויות, הוצאת הקיבוץ המאוחד, תל אביב: 28-46 . או:
בר-טל, ד. (2007) לחיות עם הסכסוך - ניתוח פסיכולוגי-חברתי של החברה בישראל, הוצאת כרמל, ירושלים, בתוכו: "התשתית הפסיכולוגית-חברתית של סכסוכים בלתי-נשלטים - המשגה", עמ' 24-52.

שיעור 6.

Volkan , V. D. (2001) "Transgenerational transmissions and chosen traumas: an aspect of large-group identity", *Group Analysis*, 34 (1), 79-97

שיעור 7-8.

אולמן, ח. (2007) "להיות עד: עדות כההליך בחברה ובטיפול", אלפיים, 31, עמ' 11-24. או:
ויצטום, א. ומלקינסון, ר (2012) "הכחשה והתעלמות כדפוס התמודדות של החברה הישראלית מול אובדן וטראומה", בתוך: י. אליצור (עורך), כתם של עננה קלה, אדום: הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 278-259

פלמן, ש ולאוב, ד. (2008) עדות; משבר העדים בספרות, בפסיכואנליזה ובהיסטוריה, רסלינג, במיוחד: לאוב, ד. "נשיאת עדות, או תהפוכות ההאזנה", עמ' 67-81; ו "אירוע-בלא-עד: אמת, עדות והישרדות", עמ' 83-96

הונת אקסל (2008), זלזול ומתן הכרה, אדום: הוצאת הקיבוץ המאוחד (במיוחד ההקדמה של ז'וזה ברונר: אתיקה של תביעה ונתינה עמ' 7-34)

שיעור 9.

Pettigrew, T.F (1998) "Intergroup contact theory", *Annual Review of Psychology*, 49:65-85

Hewstone, M. Lollot, S. et al (2014), "Intergroup contact and intergroup conflict",
Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology, vol. 20, No.1, 39-5
Hewstone, M. Lollot, S.

סלומון, ג. (2008) "דיאלוג של שלום בעתות של קונפליקט", בתוך: נ. אלוני (עורך) דיאלוגים
מעצימים בחינוך ההומניסטי, אדום: הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 382-397
שיעור 10-11.

בוהם, ד. (2018) על דיאלוג, תרגמה דפנה בן יוסף, פראג הוצאה לאור, עמ' 37-89.
שפירא, מ. (2018) "גישות הומניסטיות - מבובר ועד בוהם במלאכת הדיאלוג", בתוך: מ.שפירא וט.
אורבך (עורכות), בסוד שיח - מקראה

כץ, י. וכהנוב, מ. (1990) "סקירת דילמות בהנחיה של קבוצות מפגש בין יהודים לערבים בישראל"
מגמות, ל"ג, (1) עמ' 29-47

Maddison Sara (2014) "Relational transformation and agonistic dialogue in divided
societies", Political Studies, pp. 1-17

כהנוב, מ. (2015) "הזעקה הלא נשמעת להכרה: אתגרי הדיאלוג בין יהודים לערבים בישראל בנושא
הטראומות הקולקטיביות", בתוך: ב. בשיר וע. גולדברג (עורכים) השואה והנכבה: זיכרון, זהות לאומית
ושותפות יהודית ערבית, מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, עמ' 268-297
ציגנלאוב, אפרת (2023) "נפרדות לשם התחברות - קריאה לדיאלוג פנים קבוצתי בצל מהפכה
מפלגת", <https://www.hebpsy.net/articles?id=4584>,
נושאים נוספים אופציונליים:

שרפ, ג'ין יש חלופות מציאותיות. פעילות בלתי-אלימה במצבי עימות, מכון אלברט איינשטיין, ארה"ב-
תרגום לעברית /פרסום פנימי של שתיל.
אלון, נ. ועומר, ח. (2005) "מאבק ללא אלימות", מתוך: השטן שבינינו - מדמוניזציה להידברות,
הוצאת ספרים, פרק רביעי

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה 20 %

מידע נוסף / הערות:

"תכנו שיוניים בתכנית הקורס בהתאם להרכב הקבוצה ועניין סטודנטים